

БЕЗОПАСНО В ИНТЕРНЕТ

РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗСЛЕДВАНЕ МЕЖДУ ВЪРСТНИЦИ
НА ТЕМА ОНЛАЙН РИСКОВЕТЕ ЗА ДЕЦАТА

ПРОВЕДЕНО В РАМКИТЕ НА ПРОЕКТ
*СИСТЕМЕН ОТГОВОР НА ОНЛАЙН
СЕКСУАЛНИТЕ ЗЛОУПОТРЕБИ
И ЕКСПЛОАТАЦИЯ НА ДЕЦА В БЪЛГАРИЯ*

ЦЕНТЪР ЗА ПРИОБЩАВАЩО ОБРАЗОВАНИЕ

Сдружение „Център за приобщаващо образование“ е създадено през 2007 г. като българска организация с нестопанска цел, чиято мисия, структура и капацитет се основават на дългогодишния опит на програмата за България на Спасете децата – Обединено кралство. Екипът, работещ в България, с подкрепата на Спасете децата, създаде организация, която поема знанията и ценностите, които бяха натрупани през десетгодишната история на активната ни дейност в страната. След затварянето на офиса на британската детска правозащитна организация в България, Център за приобщаващо образование като официален наследник на „Спасете децата“, продължава да работи за закрила и реализиране на правата на децата в страната.

Ние вярваме, че всяко дете трябва да има възможност да бъде прието и ценено. Център за приобщаващо образование работи с много партньори за постигане на социално приобщаване чрез качествено образование за всички деца и зачитане на техните права.

СПАСЕТЕ ДЕЦАТА – НОРВЕГИЯ

Спасете децата е водеща световна независима организация за деца. Нейната визия е свят, в който всяко дете реално има правото на живот, закрила, развитие и участие. Мисията на Спасете децата е да вдъхнови ново отношение и подходи към децата чрез които да бъде постигната незабавна и устойчива промяна в техния живот.

Спасете децата Норвегия е член на международния алианс Спасете децата и споделя същите визия, мисия и ценности. Чрез практически насочени действия и с участието на децата, които свободно изразяват своето мнение, норвежката организация Спасете децата се бори за реализирането на правата на детето. Спасете децата работи на местно, национално и регионално ниво за подобряване на условията, които оказват влияние върху живота на децата.

Офисът за Югоизточна Европа на Спасете децата – Норвегия в Сараево е открит през 2000 г., но организацията подпомага работата на своите партньори в региона от 1997 г.

ФОНДАЦИЯ ОУК

Фондация Оук е основана през 1998 г. в Женева, Швейцария. След основаването си преди повече от десетилетие, фондация Оук е предоставила на неправителствени организации от целия свят повече от 2 100 гранта. Седалището на организацията остава в Женева, но към настоящия момент фондацията работи от още седем държави Белиз, България, Дания, Етиопия, Великобритания, САЩ и Зимбабве.

Сред програмите на фондация Оук са Злоупотреба с деца, Човешки права, Проблеми на жените, Бездомни хора, Различия в научаването, Околна среда.

Всички права запазени. Извадки от тази публикация могат да бъдат възпроизвеждани при условие, че се цитира източникът и Центърът за приобщаващо образование.

Автори: Стефан Йорданов, Маргарита Аспарухова

Автор на анализа на проучването на младите изследователи: Теодор Младенов

Корица по материали на Михаела Тодорова, СОУ „Христо Ботев“, гр. Ихтиман

© Център за приобщаващо образование, 2011

© Спасете децата – Норвегия, 2011

Център за приобщаващо образование, <http://www.cie-bg.eu/>

Скъпи колеги,

В настоящата публикация ви представяме резултатите от проведеното изследване между връстници в рамките на проект *Системен отговор на онлайн сексуалните злоупотреби и експлоатация на деца в България*, проведено през месец март 2011 г.

Освен непосредствените изводи от обработката и анализа на събраната информация, сме представили подробно и методологията си на работа – а именно организирането и провеждането на обучения за млади изследователи и насочването им за прилагане на наученото от тях на практика. В приложенията ще намерите и документите, които използвахме, както и тези, които децата сами разработиха в хода на работата.

Надяваме се, че споделият ни опит още веднъж ще ви убеди в необходимостта и ползите от детското участие в проектната дейност на неправителствените организации и също така, че за в бъдеще все повече институции и организации ще ангажират деца и младежи в работата си по планиране, изпълнение и оценка на дейности, които пряко ги засягат и имат за цел да направят живота им по-добър.

С нетърпение очакваме да споделите своя опит от екипната си работа с деца.

Ваши,
Екипът на Център за приобщаващо образование

СЪДЪРЖАНИЕ

1. Въведение

- 1.1. Повече за проекта
- 1.2. Политика за детска закрила на Център за приобщаващо образование
- 1.3. Защо е важно детското участие на всички нива
- 1.4. Ролята на детското участие за целите на проекта

2. Фази на изследването между връстници

- 2.1. Избор на участници
- 2.2. Обучения за млади изследователи
- 2.3. Събиране и обработка на информацията
- 2.4. Представяне на резултатите от изследването от децата

3. Резултати от изследването

4. Какво трябва да помним при обучението на ученици за изследване между връстници

5. Заключение

6. Приложения

Приложение 1

Програма за обучение на млади изследователи на тема "Безопасно в интернет", 11-13 март, 2011 г.

Приложение 2

„Безопасно в интернет“, проучване между връстници, 12-14 г., Въпросник

„Безопасно в интернет“, проучване между връстници, 15-17 г., Въпросник

Приложение 3

Тестът като метод за представяне на резултатите от изследването

1. ВЪВЕДЕНИЕ

1.1. Повече за проекта

Проектът *Системен отговор на онлайн сексуалните злоупотреби и експлоатация на деца в България*, изпълняван от Център за приобщаващо образование в партньорство с Фондация Приложни изследвания и комуникации в периода 1 април 2010 г. – 31 март 2012 г. се финансира и подкрепя от Фонд Спасете децата Норвегия Регионален офис за Югоизточна Европа и Фондация Оук.

Целта на проекта е установяването на ефективна система за закрила на децата в България от сексуално насилие и експлоатация онлайн, както и от вредно съдържание и други потенциални рискове и опасности в интернет.

Задачите на проекта са:

1. Да повиши и подобри компетентността на институциите за борба със сексуалното насилие и експлоатация спрямо деца онлайн.
2. Да намали уязвимостта на децата към сексуалното насилие и експлоатация онлайн, като повиши информираността им по отношение на проблема с детската порнография, вредното съдържание и други потенциални опасности в интернет, както и като ги включи в дейности по превенция.

1.2. Политика за детска закрила на Центъра за приобщаващо образование

Ние в ЦПО определяме закрилата на детето като поредица от екипни мерки за предотвратяване и реагиране на случаи на злоупотреба, negliжиране, експлоатация и насилие спрямо деца.

Ефективната закрила на детето включва работа с широк диапазон от формални и неформални организации, включително правителството, неправителствени организации, донори, общности и семейства. Също така е важно и партньорството със самите деца, като това включва провеждане на инициативи, които повишават техния потенциал да се защитават сами, да говорят открито и публично за своите проблеми и да бъдат чути от възрастните.

През последните години детското участие (включване) е предмет на много дискусии сред специалистите в сферата. Международните и националните детски правозащитни организации отдавна са разпознали и признали нуждата да включват в работата си лица под 18 години, както и да съобразят тази концепция с целите, задачите и разписаните организационни политики.

Целта на закрилата на детето е да насърчава, защитава и гарантира правото на децата на закрила от злоупотреба, negliжиране, експлоатация и насилие така, както е описано в Конвенцията на ООН за правата на децата.

1.3. Защо е важно детското участие на всички нива

Детското участие е термин, който се отнася до основното право на децата да водят безопасен и достоен живот и не допуска дискриминация от какъвто и да е тип. Чрез активното си участие в планирането на действия и вземането на решения, които ги засягат, децата развиват умения за решаване на проблеми и защита на мнението си пред други деца и възрастни и израстват като активни и ангажирани членове на своята общност.

Детското участие е неделима част от ефективната детска закрила. Като дават възможност на децата да говорят и да взимат решения за себе си по един аргументиран и открит начин, възрастните предотвратяват много практики, свързани с опити и случаи на злоупотреба и експлоатация на деца.

В допълнение към това, детското участие ни позволява да научаваме за проблемите на децата от първа ръка и да се борим с първоизточника им, а не само да се целим в резултатите.

Важно е да помним, че детското участие не предполага само включване на децата в проектна дейност. Истинското детско участие трябва да се случва навсякъде – у дома, в училище, в общността и обществото като цяло.

Когато става дума за детско участие в проектна дейност, децата могат да участват на всички нива:

- Планиране на проекта
- Изпълнение на дейностите по проекта
- Мониторинг и оценка на резултатите

Според отношенията с възрастните детското участие може да бъде осъществено под формата на:

- Консултиране (инициира се от възрастните, които управляват процеса и взимат окончателните решения)
- Сътрудничество (инициира се от възрастните, критичното мнение на децата се насърчава и те се възприемат като пълноправни партньори при вземането на решения)
- Инициативи, идващи от самите деца (децата са инициатори и отговарят за работния процес и крайните решения, възрастните участват само в ролята на фасилитатори)

Според отношенията между участващите деца детското участие може да се реализира, като децата влязат в ролята на **изследващи, обучаващи** и/или **подкрепящи** своите връстници.

В практиката често се използват и термините на английски:

- Изследване между връстници – *peer research*
- Обучение между връстници – *peer education*
- Подкрепа между връстници – *peer support*

Предимствата при изследванията между връстници са, че децата най-добре знаят какво и как да попитат другите деца, а те на свой ред ще бъдат по-спокойни и искрени със своите връстници изследователи. По същите причини децата са по-успешни и като обучители – връстниците им биха послушали по-скоро тях за теми и проблеми, по които възрастните не са подготвени, по които не желаят да разговарят или децата не биха им се доверили. Малко позната, но ефективна форма за детско участие е подкрепата между връстници в случаи на травма – децата осъзнават, че не са виновни, различни и стигматизирани, успяват да говорят свободно за проблемите си и да се съветват помежду си.

1.4. Ролята на детското участие за целите на проекта

В контекста на проекта ни *Системен отговор на онлайн сексуалните злоупотреби и експлоатация на деца в България* целта на ЦПО с включването на изследването между връстници като важна част от дейностите по проекта беше да събере надеждна информация от първа ръка какво точно децата и младежите смятат за заплашително в онлайн среда, както и да разберем какво може да се направи, за да се разрешат ефективно идентифицираните проблеми и да се обърне внимание на други потенциални рискове. Както ще видим накрая при представянето на резултатите от изследванията между връстници в двете възрастови групи, събраната и анализирана информация е добра отправна точка за планирането на бъдещи информационни и обучителни кампании в сферата на безопасния интернет.

2. ФАЗИ НА ИЗСЛЕДВАНЕТО МЕЖДУ ВРЪСТНИЦИ

2.1. Избор на участници

Децата, които се включиха в проекта в ролята на млади изследователи, бяха разделени на две възрастови групи (едната от 12 до 14 г., а другата от 15 до 17 г.), като за всяка се предвиждаше отделно обучение с оглед на възрастовите специфики на участниците.

Първата група (12-14 г.) се състоеше от 22 деца от 5 партньорски училища – СОУ ИЧЕ „Св. Климент Охридски“, гр. Благоевград, 20 ОУ „Тодор Минков“, гр. София, СОУ „Христо Ботев“, гр. Ихтиман, Второ ОУ „П.Р. Славейков“, гр. Стара Загора, СОУ „Максим Горки“, гр. Стара Загора. Втората група (15-17г.) беше съставена от 21 деца от 6 училища – Седмо СОУ „Кузман Шапкарев“, гр. Благоевград, НХГ „Св.св. Кирил и Методий“, гр. Благоевград, СОУ ИЧЕ „Св. Климент Охридски“, гр. Благоевград, 30 СОУ „Братя Миладинови“, гр. София, СОУ „Христо Ботев“, гр. Ихтиман, ГПЧЕ „Ромен Ролан“, гр. Стара Загора.

За да стигнем до колкото се може повече деца от гореспоменатите училища, ние разпространихме кратък въпросник с базисни въпроси, които да ни дадат яснота за отношението на учениците към темата за онлайн рисковете. Въпросникът можеше да бъде попълнен онлайн от сайта на ЦПО или на хартия в съответното училище. Основният критерий, по който бяха избрани участниците, беше тяхното желание да се включат в проекта и високата степен на мотивираност по отношение на каузата. По време на първоначалните визити, които направихме във всяко училище, за да се запознаем с кандидатите, те изявиха желание да участват в обучението по интервюиране на връстници и последващото проучване. В хода на работата насърчавахме учениците да участват активно, но и да помнят, че участието им в проекта е напълно доброволно и могат да се откажат на всеки етап, ако не се чувстват комфортно в някоя от ролите.

Като част от политиката за детска закрила на ЦПО родителите на децата подписаха декларации за информирано родителско съгласие, а всяка група ученици от всяко училище беше придружавана от един учител.

2.2. Обучения за млади изследователи

Обученията, които проведохме с учениците, бяха тридневни, идентични за двете възрастови групи, и се състояха в два последователни уикенда през месец март 2011 г. Всички обучителни сесии бяха изнесени (тоест извън училищата и градовете на участниците) и следваха принципите на неформалното образование.

Или с други думи, създадохме на децата атмосфера, в която да се чувстват уютно и спокойно, участващите възрастни бяха само в ролята на фасилитатори и въвеждащи децата в темата за безопасен интернет и в методологията за провеждане на изследване между връстници. Всички решения и правила за работа в група се вземаха от децата след свободна дискусия. Начинът на учене беше интерактивен – чрез игри, брейнсторминг, работа по групи и аргументиране на лична позиция.

Проведените обучения имаха 3 водещи цели:

- Децата да получат теоретични познания и практически умения в областта на проучването и интервюирането на връстници
- Децата да се почувстват ангажирани с каузата за безопасен интернет и да повишат знанията си в областта
- Децата да се почувстват уверени в себе си да работят по проблема и да разберат мнението на връстниците си за опасностите в интернет

В следващите няколко абзаца ще намерите по-важните моменти от обучението и значението им за изследването и за проекта. Програмата за обученията, подробно разписана, можете да намерите в Приложение 1.

В началото на обученията, след като направихме няколко игри за запознаване и разчупване на леда, **представихме на децата и младежите проекта, неговите цели и ползите за всички участници** в него. Благодарение на тази сесия децата получиха още един поглед върху проекта и смисъла на детското участие под формата на изследване между връстници и можеха да вземат информирано решение дали, до колко и по какъв начин да се ангажират в хода на отделните етапи от проучването.

Защо включихме в проекта дейности за детско участие?

Цел на ЦПО:

- Да променим проектната си работа така, че по-успешно да популяризираме безопасното ползване на интернет сред децата и младежите

Причини:

- Защото искаме да дадем думата на децата
- Защото смятаме, че децата трябва да участват във взимането на решения
- Защото искаме повече хора да разберат какво мислят децата

Ползи:

За ЦПО

- Организацията ще участва в нещо, което рядко се прави в страната
- Резултатът ще ни даде информация какво мислят децата по проблема и ще послужи като отправна точка за дейности в тази посока

За децата:

- Ще придобият нови умения и познания
- Ще знаят по-добре правата си
- Ще са по-уверени в себе си
- Ще станат по-активни в училищния живот

За училището:

- Учителите и директорите ще имат предвид гледната точка на децата

През първия ден от обучението децата дискутираха също така и какво представлява едно изследване, какви са целите и ползите от него.

Началото на втория ден от обучението беше посветено на **въведение в темата** за безопасния интернет: какви са рисковете пред децата, какви мерки може да вземе всяко дете, към кого и как може да се обърне за помощ.

Важен за успеха на тази сесия беше изборът на обучители. И двамата лектори, които поканихме – Георги Апостолов (представител на Фондация Приложни изследвания и комуникации, партньор на ЦПО по проекта, и координатор на Националния център за безопасен интернет¹) и Явор Колев (началник на отдел „Компютърни престъпления“ към ГДБОП) разказаха по достъпен начин случаи от практиката си, свързани с реални и потенциални опасности за деца в интернет. Те предложиха на младите хора мерки за допълнителна защита, когато са онлайн, разясниха дейността на горещата линия за безопасен интернет², представиха на участниците клипове и филми и им раздадоха материали с информация по темата.

Резултати от сесията:

В края на сесията участниците показаха голям интерес, задаваха въпроси на лекторите и демонстрираха желание да работят по темата в собствените си училища.

¹ От юни 2008 г. Фондация „Приложни изследвания и комуникации“ координира Националния център за безопасен интернет (Awareness Node) по програмата Safer Internet plus на Европейската комисия.

² От октомври 2006 г. българската Гореща линия стана член на Международната асоциация на оператори на интернет горещи линии INHOPE – www.inhope.org, която е създадена също по инициатива на Европейската комисия

Участници в обучението разглеждат информационни материали и игри, отпечатани от Фондация Приложни изследвания и комуникации като част от проекта

Екипът ни осигури на младите изследователи пълна свобода при **избора на цел и метод на техните изследвания** през втората половина на втория ден на обучението. Изборите бяха трудни и плод на задълбочени дискусии с претегляне на всички плюсове и минуси в полза на различните методи за изследване и внимателно избиране на точните думи при формулирането на целите на изследванията. Участниците от по-малката възрастова група избраха да направят **структурирани интервюта** със своите съученици, а по-големите деца се спряха на **анонимните анкети** като метод за събиране на информация.

Цели на изследвания, определени от самите ученици:

- Цел на изследването за възрастова група 12-14 г.: *Да разберем как използват интернет съучениците ни и какво е опасно в интернет според тях*
- Цел на изследването за възрастова група 15-17 г.: *Да научим какви са опасностите в интернет според нашите връстници*

Третият ден от обучението беше посветен на избора на **конкретни въпроси**, които да бъдат включени във въпросниците за интервюта и анкетните карти, както и на окончателното **планиране на изследването**: поставянето му във времеви рамки и определяне на брой деца, които ще бъдат попитани за опасностите в интернет.

Разпределени в работни групи, участниците бяха помолени да напишат възможно най-много въпроси, които искат да зададат в интервюта и които отговарят на целта на изследването, избрана по време на обучението. Тук трябва да се има предвид, че децата с лекота измислят много и разнообразни въпроси, но фасилитиращият сесията трябва да внимава децата да не излизат от рамката на поставената цел, да фокусира дискусията и да помогне за логическото подреждане на въпросите, изчистването на неясните и двусмислените места. Важно е обаче през цялото време да помним, че децата най-добре знаят с кои думи да попитат връстниците си, как да структурират въпросите си и че те имат право да вземат последното решение. Въпросниците и анкетните карти можете да прочетете в приложенията.

Младите изследователи определят целта на изследването

Оживена дискусия за предимствата и недостатъците на един или друг метод за събиране на информация

Във въпросниците със съгласието на децата бяха включени и по два въпроса от ЦПО, които имат пряко отношение към специфичната цел на Центъра – а именно да направи работата си в сферата по-адекватна на нуждите на децата.

По време на планирането на изследването бяха зададени окончателно неговите времеви параметри и броят на интервюираните деца. Рамките бяха съобразени с ангажираността на самите деца в училище, с необходимото време за отпечатване и разпространение на въпросниците от ЦПО, с времето за обработка на информацията и представяне на резултатите. Графикът на изследването беше представен и на придружаващите учители, чиято роля беше да ни помогнат в общуването между нас и учениците, с разпространението на въпросниците между тях, да окажат помощ на децата при осигуряването на подходящи условия за провеждане на интервютата (спокойно място) и на анкетите (график за използване на часа на класа).

Специална сесия отделихме на правилата за водене на интервю и провеждане на анкети. Децата успяха сами да стигнат до повечето правила и да осмислят значимостта им за успешното провеждане на едно изследване.

ПРАВИЛА ЗА ИНТЕРВЮИРАЩИЯ:

- Да се представим
- Да бъдем любезни
- Да запознаем човека, когото интервюираме, с проучването
- Да обясним, че интервюто е поверително
- Да изслушваме човека, когото интервюираме
- Да задаваме ясни, точни и кратки въпроси
- Да задаваме по един въпрос на питане
- Да говорим на разбираем език
- Да не задаваме подвеждащи въпроси
- Да не осъждаме другата гледна точка
- Да записваме точните отговори
- Да не прекъсваме
- Да сме безпристрастни
- Да благодарим в края

Правила за водене на интервю, определени от участниците в обучението във възрастова група 12-14 г.

2.3. Събиране и обработка на информацията

След обучението и разпространението на въпросниците и анкетните карти сред учениците те имаха около две седмици, за да извършат същинската част от обучението, а именно събирането на информацията чрез интервюта и анкети по класове. Ние се срещнахме с тях и във всяко училище проведохме фокус група, за да споделят впечатленията си от изследването.

Като цяло децата са на мнение, че интервютата и анкетирането са протекли леко, темата е била интересна за съучениците им и е приета сериозно (въпреки притесненията на младите изследователи). Самите деца в хода на интервютата бяха започнали да осмислят някои неточности, допуснати при формулирането на въпросите, бяха усетили неискреност у запитаните, но все пак бяха записали точно отговорите им. Усещането на екипа на ЦПО е, че самите изследователи се бяха отнесли изключително сериозно и ангажирано както към изследването, така и към темата. Бяха се постарали да осигурят на респондентите си спокойна атмосфера и поверителност на споделяната информация, бяха отделили достатъчно време за представяне на проекта и целите му.

“Анкетата не им се видя сложна, но се притеснявах. Питаха дали ако напишат това или онова, нещо ще се случи, въпреки че още от самото начало казахме няколко пъти, че анкетата е анонимна.”- Гергана, (Седмо СОУ „Кузман Шапкарев”, гр. Благоевград)

“Ако трябва да бъде напълно честна, аз подходах леко скептично, понеже очаквах, че темата ще им бъде досадна, но бях опровергана от ентузиазма, с който се отнесоха към анкетите, и бяха доста изчерпателни. Това много ме зарадва.” – Натали (ГПЧЕ „Ромен Ролан”, гр. Стара Загора).

“Различните класове приеха проучването по различен начин – някои бяха по-ентузиазирани, други не толкова, но като цяло аз съм доволна, защото както очаквах, темата беше интересна за почти всички.”- Ани (ГПЧЕ „Ромен Ролан”, гр. Стара Загора)

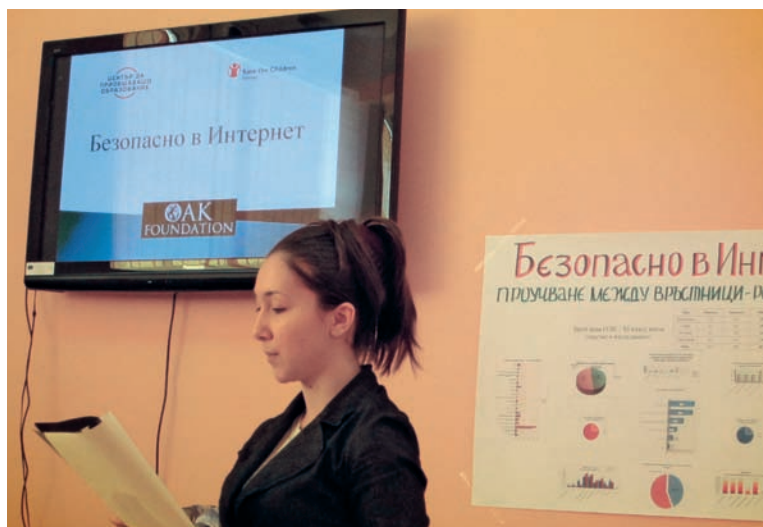
“Ние още в самото начало обяснихме, че анкетата не е задължителна, че всеки, който иска, може да се откаже да я попълва, но никой не си върна листа и мен това много ме зарадва.”- Владо (ГПЧЕ „Ромен Ролан”, гр. Стара Загора)

Интервюиращите от първата възрастова група (12-14 г.) често споделяха, че са предпочели да направят интервюта в собствения си клас или с приятели от другите класове, защото другите деца се отнасяли пренебрежително, не искали да участват или просто се опитвали да пречат. От друга страна, някои от изследователите споделят за случаи, когато първоначално отказали се от интервю деца впоследствие се запалват по идеята и в края на краищата решават да участват. Те също споделят, че интервюираните в много случаи не са се доверявали напълно. “Повечето от тези, които интервюирахме, предпочитаха да не си казват имената. Някои приеха идеята за това проучване много добре, но имаше и такива, които се лигавиха, и други, които не казваха цялата истина... Личеше им по думите и лицата.” – Нина (2-ро ОУ „П.Р. Славейков”, гр. Стара Загора)

Също така децата единодушно отчетоха като грешка включването във въпросника на прекалено лични въпроси, искрени отговори на които биха могли случайно да станат достояние на странични хора. “Не трябваше да слагаме във въпросника лични въпроси, защото имаше колебливи отговори. Например въпросът дали са ставали жертва на кибер тормоз. Може и да са ставали, но всеки ще се поколебае дали да сподели.”- Маги (СОУ „Максим Горки”, гр. Стара Загора)

2.4. Представяне на резултатите

За да помогнем на учениците да планират представянето на резултатите от тяхното изследване, им направихме уъркшопи с разиграване на различни методи за представяне на резултатите – например въпросник тип тест за насочване на вниманието (Приложение 4). Обсъдихме възможности за презентации пред различни класове, пред училището като цяло заедно с учителите и дори с гости родители и общински съветници. Някои деца нямаха нагласата за пауър пойнт презентации и предпочетоха като по-ефективен според тях вариант представянето на постери с графики, онагледяващи резултатите от проучването. Сред младежите имаше и такива, които използваха по-мощни канали за комуникация – като училищно или местно радио.

Представяне на резултатите от изследването пред съученици (възрастова група 15-17 г.) – СОУ „Христо Ботев” – гр. Ихтиман

Представяне на резултатите
от изследването пред съученици
(възрастова група 12-14 г.) –
Второ ОУ „П.Р. Славейков“ –
гр. Стара Загора

3. РЕЗУЛТАТИ ОТ ИЗСЛЕДВАНЕТО

Резултатите от изследването в двете възрастови групи бяха обобщени в един текст заради сходните изводи. Представяме тук пълния текст от анализа, тъй като съдържа важни препоръки към работещите в сферата на интернет безопасността. Текстовете с графики при желание може да бъдат получени на български език от ЦПО. Те не са включени в настоящата публикация, защото целта им беше да дадат подробна и нагледна информация предимно на учениците, така че по-лесно да разберат съдържанието.

„БЕЗОПАСНО В ИНТЕРНЕТ“ Проучване между връстници

ОБОБЩЕНИЕ И АНАЛИЗ НА РЕЗУЛТАТИТЕ

Процентът на децата, които влизат в интернет *всеки ден*, е много висок (85,8% при децата в 8-11 клас според проучването). Интернет заема ключово място в живота на съвременното дете и грижата за детската безопасност трябва да отчете този факт. Без да демонизират мрежата, интернет кампаниите сред децата трябва да повишат уменията им да се ориентират във виртуалното пространство. Важно място сред тези умения заема способността да се разпознават и избягват ситуациите, които могат да доведат както до символично, така и до физическо насилие над децата. Именно за това разбиране информира анализът на резултатите от проучването „Безопасно в интернет“, представен по-долу.

1. Дейности в интернет

Децата и от двете възрастови групи (5-7 клас и 8-11 клас) най-често използват интернет за: (1) общуване чрез социални мрежи като Facebook; (2) общуване чрез Skype; (3) слушане на музика; (4) игри; (5) гледане на видео; (6) теглене на файлове. Прави впечатление, че и по-малките, и по-големите рядко използват сайтове за запознанства – тази дейност е популярна едва сред около 10% от момчетата и 6% от момичетата.

Следователно интервенциите за повишаване на съзнанието относно безопасността в интернет трябва да се адресират към най-популярните сред децата дейности – общуването чрез социални мрежи от типа на Facebook и общуването чрез Skype. *Основен приоритет в кампаниите трябва да бъде безопасността при използването на социални мрежи и Skype.*

2. Възприятие за опасност

Деца и от двете възрастови групи разпознават „подмамването на деца“ като основна опасност в интернет. Други често посочвани опасности са онлайн насилието, детската порнография и злоупотребата с лични данни. Голяма част от по-големите са споделили като причина да се чувстват застрашени в интернет факта, че „не знаеш кой е от другата страна“ (45,6% от момчетата и 37,5% от момчетата в 8-11 клас).

Прави впечатление обаче, че в някои случаи възприятието за абстрактна опасност се разминава с възприятието за конкретна опасност. Например въпреки че разпознават „злоупотребата с лични данни“ и „подмамването на деца“ като най-големи опасности в интернет, по-малките се боят най-много от вируси (65,6% при момчетата и 59,6% при момчетата). Всяко второ дете сред по-големите не отнася абстрактно разпознатите опасности към себе си – на въпроса „Възможно ли е да станеш жертва на някои от [тези опасности]?“ 52,1% от по-големите деца са отговорили отрицателно.

Абстрактното разбиране рядко влияе върху поведението – за разлика от конкретизираното познание, което от само себе си променя поведението. Разминаването във възприятието между абстрактна и конкретна опасност подсказва, че *кампаниите за безопасност в интернет трябва да се стремят да преведат абстрактното знание за опасностите на езика на личното преживяване – абстрактни категории като „подмамване на деца“ и „кибер тормоз“³ трябва да се свързват с личния опит на децата.*

Прави впечатление и фактът, че процентът на момчетата, които се чувстват застрашени в интернет (34% при по-малките и 21,9% при по-големите), е значително по-висок от процента на момчетата (13% при по-малките и 12,6% при по-големите). Следователно *кампаниите за повишаване на съзнанието трябва да отчитат, че като цяло момчетата са по-склонни да подценяват опасностите в интернет от момчетата.*

3. Стратегии за безопасност

Анонимността в интернет е както източник на опасности и тревожност, така и стратегия за предпазване от опасността. Запитани какво правят, за да се предпазят в интернет, половината от по-големите споделят: „не давам свои лични данни“ (57,4%) и „правя профила си недостъпен за непознати“ (53,7%). Тези резултати дават основание да се предположи, че всяко второ дете е склонно да споделя лична информация в мрежата. Това заключение се подкрепя и от факта, че голяма част от по-малките споделят в интернет името (86,6%), града (68,9%) и възрастта си (64,3%), а едно на всеки десет деца в групата 5-7 клас дава и адреса и/или телефона си.

Изследването в групата на 5-7 клас показва, че децата, които се чувстват застрашени в интернет, са значително по-малко склонни да споделят лична информация в мрежата от онези, които не се чувстват застрашени.

Данните дават основание да се заключи, че *кампаниите за безопасност в интернет трябва приоритетно да адресират и конкретизират понятието „лична информация“, както и опасностите, свързани със споделянето на различни видове лична информация в Мрежата.*

4. Източници на помощ

Не е изненадващо, че предпочитаните източници на помощ при проблеми в интернет са родителите (65,5% при по-малките и 70% при по-големите), следвани от приятелите (съответно 44,6% и 45,5%). Процентът на по-големите деца, които биха се обърнали към полицията (29%), е 2 пъти по-голям от същия процент при по-малките (16,5%), което отразява задълбочаване на разбирането за ролята и функциите на тази институция. Прави впечатление обаче, че много малко деца (само 2,5% от по-малките и 2,4% от по-големите) биха се обърнали за помощ към учите-

³ Близко 40% от по-малките споделят, че не разбират значението на понятието „кибер тормоз“.

лите си. Тези данни се подкрепят и от факта, че децата се доверяват за информация (съвет) най-вече на родителите си (60,3% при по-малките и 58,4% при по-големите), следвани от приятелите (съответно 46,8% и 40,8%) и чак след това – на учителите (31,9% и 29%).

Данните отразяват кризата в доверието на децата към институцията на училището. Практическото следствие е, че *кампаниите за безопасност в интернет ще бъдат по-успешни, ако използват като „агенти“ за информиране и промяна родителите и/или връстниците.*

Специфичен източник на помощ е горещата линия за безопасен интернет. Почти всяко второ дете от групата на 8-11 клас и всяко трето от групата на 5-7 клас знае за съществуването ѝ, което показва недостатъчна информираност. Следователно *са необходими допълнителни усилия за по-широко информиране – както за съществуването, така и за функциите на горещата линия за безопасен интернет.*

Обобщение и анализ на резултатите от проучването между връстници

По-важните изводи от проведените проучвания между връстници са:

- Родителите трябва да бъдат обучавани повече по въпросите, свързани с онлайн безопасността, тъй като децата споделят, че биха получили съвет предимно от тях
- Сред момчетата е налице по-засилена тенденция на подценяване на онлайн опасностите, отколкото при момичетата
- Често децата възприемат абстрактно опасностите в интернет и не смятат, че тези опасности се отнасят и до тях
- Децата трябва да осъзнаят защо и как е важно да защитават по-добре личните си данни, когато са онлайн

4. КАКВО ТРЯБВА ДА ПОМНИМ ПРИ ОБУЧЕНИЕТО НА УЧЕНИЦИ ЗА ИЗСЛЕДВАНЕ МЕЖДУ ВРЪСТНИЦИ

- Участието на всеки етап от обучението и проучването е доброволно и ако детето прецени, че не се чувства удобно в някоя от ролите – на интервюиращ, анализатор или презентатор, – има правото да се откаже по всяко време
- Не съществува конкретен профил на детето, което е подходящо да участва в обучението за млади изследователи – водещи при избора на участници са демонстрираната мотивация и интересът към темата. Всъщност колкото по-разнообразна е групата, толкова по-богати на гледни точки и споделен опит са дискусиите.
- Осигурете добра групова динамика: групите трябва да са разделени по възраст – по около 20 деца в група – и да се търси добро съотношение между брой момчета и момичета.

- Осигурете атмосфера, в която децата се чувстват спокойни, и използвайте предимно методи за неформално учене.
- Осигурете добър баланс между времето за работа и времето за почивка – в някои случаи сесиите са доста изморяващи, а и децата имат нужда от напълно лишено от присъствие на възрастни общуване, за да заздравят доверието помежду си.
- Постарайте се да обясните колкото се може по-ясно целта, метода и фазите на работния процес, както и очакванията, които имате към децата и ролите, които им предстои да изпълняват. Ако нещо не е достатъчно ясно, върнете се и му отделете още време – в нито един момент децата не трябва да се чувстват изгубени в това, което правят, и по отношение на това, което се очаква от тях.
- Поканете гост лектори, които работят по темата на изследването, чувстват я важна и наистина обичат това, което правят – бъдете сигурни, че техният ентузиазъм и знания ще събудят интерес и у децата и те ще работят по темата с много по-голямо желание и ще бъдат нетърпеливи да споделят наученото със своите съученици. Това обаче крие определени рискове – децата са по-склонни да влязат в ролята на обучители на връстници (peer educators) и да оставят на заден план ролята си на изследователи. Обърнете им внимание, че ще имат възможност да направят и това заедно с представянето на резултатите от изследването, но преди всичко трябва да внимават да не повлияят върху тях, представяйки наученото пред съучениците си.
- Осигурете си подкрепата на учителите, които придружават децата на обученията, но само като помощници с логистиката – разпространяването на въпросниците сред децата и връщането им (след попълване) в офиса на организацията за анализ.
- Осигурете си достатъчно време за последваща комуникация и подкрепа на децата, по възможност ги съберете отново за обща обратна връзка – това със сигурност ще ги направи по-ангажирани към изследването и ще подобри качеството му.
- Помнете, че децата винаги имат последната дума – те са тези, които решават каква да бъде целта на проучването им, кои въпроси да включат във въпросниците и какви методи за събиране на информация да използват.

5. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Екипът на ЦПО благодари на децата, които взеха участие в проекта като млади изследователи, за техния интерес и ангажираност към темата за безопасен интернет и за труда, който положиха за събиране и обработка на информацията, събрана чрез проучването, и за представянето ѝ пред съученици и учители. Надяваме се, че сме ви помогнали да мислите за проблемите, свързани с онлайн общуването, отвъд ежедневно им приемане и че сте изпитали удоволствие да влезете в ролята на работещи за каузата на безопасен интернет за всички деца.

Надяваме се, че много организации, работещи в тази сфера, ще използват резултатите от проучванията като основа за свои бъдещи информационни и образователни кампании и по този начин ще предложат на децата адекватни послания по ефективни канали за комуникация.

Благодарим и на училищата партньори по проекта, на интервюираните ученици и разбира се, на нашите партньори и донори по проекта за гласуването доверие и за оказаното безценно съдействие в хода на целия работен процес.

6. ПРИЛОЖЕНИЯ

Приложение 1

ОБУЧЕНИЕ ЗА МЛАДИ ИЗСЛЕДОВАТЕЛИ НА ТЕМА БЕЗОПАСЕН ИНТЕРНЕТ

11-13 март, 2011 г.

ПРОГРАМА

11 март (петък)

12.00 -15.00 – Пристигане и настаняване в хотела

15.00 -15.30 – Въведение и определяне на работни правила от групата

1. Игра за запознаване, въвеждане в темата и проверка на очакванията
2. Определяне на работни правила в групата чрез мозъчна атака и дискусия

15.30 -15.40 – Почивка

15.40 -16.20 – Проучване между връстници

Игра за същността и характеристиките на проучването между връстници

Целта е участниците да разберат каква е разликата между различните типове изследване – журналистическо, научно; да разберат какво точно правим в момента и с какво ще се занимаваме; да се провокира дискусия за предимствата на проучване, което се прави от ученици сред ученици.

16.20 -16.30 – Почивка

16.30 -17.15 – Темата, която ни вълнува. Проектът. Проучването.

- Цели
- Причини
- Ползи

18.30 – Вечеря

12 март (събота)

08.00 – 09.00 – Закуска

09.00 – 09.40 – Безопасен интернет (Георги Апостолов)

09.40 – 09.50 – Почивка

09.50 – 10.30 – Безопасен интернет (Явор Колев)

10.30 – 11.00 – Почивка

11.00 – 12.00 – Степен на ангажираност на участниците

Децата се приканват да разсъждават и дискутират по следните въпроси:

1. Какви са вашите очаквания за проучването? Какво бихте искали да се получи?
2. Какви са според вас етапите на едно изследване?
3. А до каква степен вие бихте искали да участвате, да бъдете въввлечени в проучването?
4. Притеснява ли ви нещо в проучването и фактът, че ще участвате? Бихте ли искали да ни питате нещо конкретно за вашата роля и участие?

11.40 -13.00 – Обяд

13.00 -13.40 – Игра за определяне на целта на проучването

Игра „Въртележка“

Участниците се подреждат в кръг и обръщат столовете си един към друг по двойки; обсъждат помежду си целта на проучването както те я виждат, опитвайки се да намерят отговор на въпроса „Какво искаме да постигнем?“. След 5 минути участниците са обръщат с гръб към досегашните си партньори в дискусиата и започват дискусия със съседите си от другата страна, отново по двойки. Разказват накратко какво са обсъждали досега и какво е мнението на предишните им партньори, след което представят няколко идеи за обща цел.

13.40 -14.00 – Почивка

14.00 -14.45 – Методи и етапи на проучването

Чрез игри децата дискутират върху:

- Основните предимства и недостатъци на основните методи за едно проучване:
 1. Интервю (лице в лице или по телефона)
 2. Групова дискусия (6-8 души)
 3. Анкета
 4. Деск рисърч
- Различните видове въпроси:
 - отворени
 - затворени
- Етапите и значимостта им при едно изследване:
 - избор на тема
 - определяне на целта
 - избор на целева група
 - събиране и обработка на информация
 - представяне и използване на резултатите

14.45 -15.00 – Почивка

15.00 -16.30 – Интервю. Техники на интервюиране. Конфиденциалност и етична отговорност на интервюиращия

Игра „Застрашената тайна“

1. Участниците сядат в кръг. Всеки получава лист хартия и химикалка.
2. Фасилитаторът ги моли да напишат на листа някаква информация (нещо за тях самите), което не желаят никой друг в стаята да знае. След това прегъват листа на четири и го държат в ръка.
3. Фасилитаторът ги уверява, че тази информация няма да бъде използвана срещу тях и че никой няма да ги обиди или нарани.
4. След това децата се приканват да предадат листа с тайната на седящия отляво човек, като при никакви обстоятелства не отварят листчето, което те самите са получили.
5. Фасилитаторът ги моли да помислят и да обсъдят с групата как се чувстват и защо според тях се чувстват така.
6. След това фасилитаторът избира човек от групата и го моли за минута да му даде листчето, което държи. Избраното дете или ще му го даде, или ще откаже да го направи. Ако му даде хартията, пита „собственика ѝ“ как се чувства от това, че са му дали неговото/нейното листче с тайната.
7. Накрая всеки получава своето листче и има право да го унищожи.
8. Групова дискусия: Как според вас би се почувствал в такава ситуация ваш съученик, който при интервюто ви е споделил някаква „деликатна“ информация? Каква е вашата роля като интервюиращ за спазване на поверителността на получената информация?

Игра „Интервю“

Двама от фасилитаторите разиграват пред децата интервю, в което интервюиращият

- записва името на интервюирания без негово разрешение
- не обяснява целта на интервюто и кой ще има достъп до отговорите
- държи се грубо и манипулативно
- прави интервюто набързо в междучасието преди контролно

През цялото време интервюираният се чувства притеснен и задава въпроси за интервюто и изследването, но не получава отговори.

Задача:

Обсъдете с обучаваните деца кое не е правилно в цялото интервю. Какво трябва/не трябва да прави интервюиращият? Какви са неговите отговорности към изследването; към връстниците, които интервюира; към групата на останалите, които правят интервюта? Какви са правата на интервюирания?

а) Какви са отговорностите на интервюиращия:

- да се представи;
- да не прекъсва;
- да използва думи и език, които не обиждат;
- да пази информацията, която му е дадена, тъй като тя е поверителна.

б) Какви са правата на интервюирания:

- да откаже да участва или да отговори на неудобен въпрос;
- да помоли за поверителност на информацията;
- да види това, което е записал питащият;
- и т.н. ...

в) Какви са нашите отговорности като ЦПО:

- да информираме децата за всичко – как върви проучването, докъде е стигнало;
- когато бъде публикувано, да им го представим;
- всичко, което правим по отношение на тяхното обучение и интервюта, да е с тяхното съгласие.

18.30 – Вечеря

13 март (неделя)

08.00 – 09.00 – Закуска

09.00 – 09.30 – Разработване на въпросници

Участниците да напишат възможно най-много въпроси, които искат да зададат в интервютата и са свързани с нашата обща цел (работа по групи или обща дискусия).

09.30 – 9.45 – Почивка

9.45 – 10.40 – Избиране на въпроси за общия въпросник. Практическа работа. Интервюиране

Участниците се разпределят по двойки от различни училища и се интервюират помежду си с вече измислените въпроси. Първо едните задават въпроси, после другите. След това споделят впечатленията си в обща дискусия.

Избираме общите въпроси за въпросника с дискусия. Въпросите не бива да бъдат повече от 10-15.

10.40 – 10.50 – Почивка

10.50 – 11.30 – Планиране на проучването

Съставяне на график за етапите на изследването – кой какво и кога ще прави. На сесията присъстват и придружаващите учители, защото те ще помагат логистично на младите изследователи.

11.30 – 12.00 – Обратна връзка и закриване на обучението

„БЕЗОПАСНО В ИНТЕРНЕТ“

Проучване между връстници(12-14 години)

Цел на проучването:

Да разберем как съучениците ни използват интернет и какво е опасно в интернет според тях

- ❖ Град
- ❖ Училище
- ❖ Пол
 - момиче момче
- ❖ Възраст
- ❖ Име (по желание)

.....

1. Какво правиш най-често в интернет?

(Можеш да посочиш **повече от един** отговор)

- 1.1. Играя на игри
 - 1.2. Посещавам facebook и други социални мрежи
 - 1.3. Влизам в сайтове за запознанства
 - 1.4. Стоя в Skype
 - 1.5. Слушам музика
 - 1.6. Гледам видео
 - 1.7. Тегля файлове
 - 1.8. Друго (моля, посочи какво)
-
-

Каква лична информация оставяш в интернет?

(Можеш да посочиш **повече от един** отговор)

- 1.9. Име
- 1.10. Адрес
- 1.11. Град
- 1.12. Телефон
- 1.13. ЕГН
- 1.14. Възраст
- 1.15. Училище
- 1.16. Номер на Skype

2. Чувстваш ли се застрашен/а в интернет?

- 2.1. Да
- 2.2. Не

3. Какво според теб е опасно в интернет? (Посочи **двете най-опасни** според теб неща)

- 3.1. Кибер тормоз

- 3.2. Вируси
- 3.3. Порнография
- 3.4. Злоупотреба с лични данни
- 3.5. Качване на снимки
- 3.6. Подмамване на деца
- 3.7. Друго (моля, посочи какво)

.....

.....

.....

4. На кое от изброените допускаш, че може да станеш жертва, докато сърфираш в интернет?
(Можеш да посочиш **повече от един** отговор)

- 4.1. Кибер тормоз
- 4.2. Вируси
- 4.3. Порнография
- 4.4. Злоупотреба с лични данни
- 4.5. Качване на твои снимки
- 4.6. Подмамване на деца
- 4.7. На нищо
- 4.8. Друго (моля, посочи какво)

.....

.....

5. Би ли потърсил помощ в такъв случай?

- 5.1. Да
- 5.2. Не

6. Към кого ще се обърнеш за помощ?

- 6.1. Към родителите си
- 6.2. Към приятелите си
- 6.3. Към горещата линия
- 6.4. Към полицията
- 6.5. Към учител
- 6.6. Друг (моля, посочи кой)

.....

.....

.....

7. Кого би послушал/а, за да използваш интернет по-безопасно?

(Посочи **двете най-важни**)

- 7.1. Видеоклипове
- 7.2. Учителите
- 7.3. Брошури/печатни материали
- 7.4. Известни личности (посочи)

-
- 7.5. Приятели
 - 7.6. Родители
 - 7.7. Обучители
 - 7.8. Други (кой или какво?)
-
-

8. Има ли в България гореща линия за безопасен интернет?

- 8.1. Да
- 8.2. Не
- 8.3. Не знам

9. Какво е кибер тормоз според теб?

.....

.....

.....

.....

10. Ставал/а ли си жертва на кибер тормоз?

- 10.1. Да
- 10.2. Не

11. Какви мерки взимаш, за да се предпазиш в интернет?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

12. Как възрастните могат да помогнат на децата да използват интернет по-безопасно?

.....

.....

.....

.....

.....

.....

БЛАГОДАРЯ, ЧЕ СЕ ВКЛЮЧИ В НАШЕТО ИЗСЛЕДВАНЕ!

„БЕЗОПАСНО В ИНТЕРНЕТ“

Проучване между връстници

(15-17 години)

Цел на проучването:

Да научим какви са опасностите в интернет според нашите връстници

❖ Град

❖ Училище

❖ Пол

момиче

момче

❖ Възраст

1. За какво най-често използваш интернет?

(Посочи **максимум три** отговора)

- 1.1. Сайтове за запознанства
- 1.2. Форуми
- 1.3. Игри
- 1.4. Facebook и други социални мрежи
- 1.5. Skype и други програми за комуникация
- 1.6. Търсене на информация
- 1.7. Слушам музика
- 1.8. Гледам видео
- 1.9. Тегля файлове
- 1.10. Друго (моля, посочи какво)

.....
.....

2. Колко често използваш интернет?

- 2.1. Всеки ден
- 2.2. Няколко пъти седмично
- 2.3. По-рядко

3. Чувстваш ли се застрашен/а в интернет?

- 3.1. Да, защото

.....
.....
.....

- 3.2. Не, защото

.....
.....
.....

4. Кои са опасностите в интернет, които засягат младите хора?

(Посочи **трите най-важни** според теб)

- 4.1. Онлайн насилие (кибер тормоз, заплахи, обиди, подигравки)
- 4.2. Измами
- 4.3. Детска порнография
- 4.4. Невярна информация
- 4.5. Подмамване на деца
- 4.6. Няма опасности в интернет
- 4.7. Друго (моля, посочи какво)

.....

.....

.....

5. Възможно ли е според теб да станеш жертва на някои от тях?

- 5.1. Да
- 5.2. Не

6. Какво правиш, за да се предпазиш от опасностите в интернет?

- 6.1. Чета условията за регистрация
- 6.2. Не публикувам свои предизвикателни снимки
- 6.3. Правя профила си недостъпен за непознати
- 6.4. Не давам свои лични данни
- 6.5. Нищо не правя
- 6.6. Друго (моля, посочи какво)

.....

.....

.....

7. Би ли потърсил помощ, ако се чувстваш застрашен (а)?

- 7.1. Да
- 7.2. Не

8. Към кого ще се обърнеш за помощ, ако се чувстваш застрашен (а)?

(Посочи **не повече от два** отговора)

- 8.1. Към родителите си
- 8.2. Към приятелите си
- 8.3. Към горещата линия
- 8.4. Към полицията
- 8.5. Към учител
- 8.6. Други (моля, посочи кои)

.....

.....

.....

9. Кого би послушал/а, за да използваш интернет по-безопасно?

(Посочи **две**те най-важни)

- 9.1. Видеоклипове
- 9.2. Учителите
- 9.3. Брошури/печатни материали
- 9.4. Известни личности (посочи)

.....

- 9.5. Приятели
- 9.6. Родители
- 9.7. Обучители
- 9.8. Други (кой или какво?)

.....

.....

10. Знаеш ли, че в България съществува гореща линия за безопасен интернет?

- 10.1. Да
- 10.2. Не

11. Какво би ти помогнало да използваш интернет по-безопасно?

.....

.....

.....

.....

.....

БЛАГОДАРЯ, ЧЕ СЕ ВКЛЮЧИ В НАШЕТО ИЗСЛЕДВАНЕ!

Тестът като метод за представяне на резултатите от изследването

След като отговорят на въпросите от теста, на децата се дават истинските графики и по този начин резултатите се осмислят и запомнят по-успешно, отколкото ако само се чуят или видят.

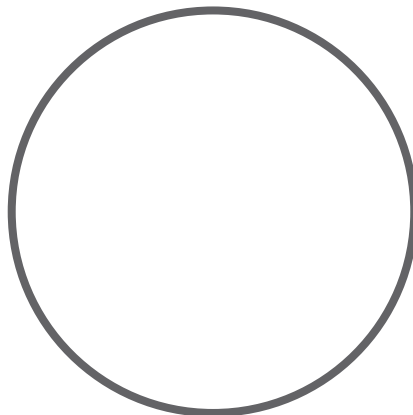
1. Подредете дейностите според честотата, с която се занимават с тях момичетата

Сайтове за запознанства	☐
Игри	☐
Facebook и други подобни	☐
Скуре и други подобни	☐
Гледам видео	☐
Слушам музика	☐
Тегля файлове	☐
Друго	☐

2. Свържете личната информация с процента деца, които са отговорили, че я дават онлайн

Име	24,4 %
Училище	35,7%
Град	10,2%
Телефон	64,3 %
ЕГН	8,5%
Възраст	2,5%
Адрес	68,9%
Номер на Skype	86,6%

3. Процент момичета, които са споделили, че се чувстват застрашени в интернет

Проектът *Системен отговор на онлайн сексуалните злоупотреби и експлоатация на деца в България*, изпълняван от Център за приобщаващо образование в партньорство с Фондация Приложни изследвания и комуникации се финансира и подкрепя от Фонд Спасете децата Норвегия Регионален офис за Югоизточна Европа и Фондация Оук.

Целта на проекта е установяването на ефективна система за закрила на децата в България от сексуалното насилие и експлоатация онлайн, както и от вредно съдържание и други потенциални рискове и опасности в интернет.

Детското участие е неделима част от ефективната детска закрила. Давайки възможност на децата да говорят и да взимат решения за себе си по един аргументиран и открит начин, възрастните предотвратяват много практики, свързани с опити и случаи на злоупотреба и експлоатация на деца.

София 1000,
ул. „Екзарх Йосиф“ 60, ет. 1
тел.: 870 2063
www.cie-bg.eu
office@cie-bg.eu